

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЦЕНТР

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Міжнародні економічні відносини»

Обов'язкова професійна
за освітньо-професійною програмою «Туризм»
підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
у галузі знань 24 «Сфера обслуговування»
за спеціальністю 242 «Туризм»

Рекомендовано кафедрою менеджменту
на 2022-2023 навчальний рік

Протокол від «29» серпня 2022 року № 1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни
«Міжнародні економічні відносини»

2022 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Навчальна дисципліна «Міжнародні економічні відносини» є введенням в проблематику функціонування та розвитку економічних взаємозв'язків світового господарства як єдиної системи, що ґрунтуються на розвитку міжнародних економічних відносин, які є матеріальною основою мирного співіснування, спілкування і взаємопереплетіння інтересів різних держав. Міжнародні економічні відносини відображають господарські зв'язки між державами, регіональними об'єднаннями, підприємствами, фірмами, установами, юридичними та фізичними особами для виробництва та обміну товарів і послуг, матеріальних і фінансових ресурсів.

Відмінною особливістю даного курсу є те, що під час аудиторних занять здобувачі вищої освіти розглядають конкретні теоретичні й практичні питання становлення, розвитку, організації та функціонування основних форм міжнародних економічних відносин як важливого чинника розвитку туристичної галузі України, яка є невід'ємною частиною загальносвітової спільноти.

Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Леоненко Неллі Анатоліївна, завідувачка кафедри менеджменту, доктор наук з державного управління
Контактна інформація	м. Харків, вул. Лермонтовська, 28. Робочий номер телефону – (057) 707-18-02.
E-mail	nellileo82@gmail.com
Наукові інтереси	- механізми державного регулювання туристичної сфери ; - соціальні програми в туризмі; - механізми розвитку внутрішнього туризму.
Професійні здібності	- професійні знання, досягнення практичного змісту у сфері наукових інтересів; - значний досвід проведення навчальних занять у вищій школі із застосуванням творчих форм роботи.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&pli=1&user=w1talg0AAAAJ ORCID: 0000-0002-1498-0391

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни « Міжнародні економічні відносини» проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щосереди з 15.30 до 16.30 в кабінеті № 4. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни «Міжнародні економічні відносини»: формування у здобувачів вищої освіти (далі – здобувачі) системи теоретичних знань і практичних навичок у поглибленому освоєнні загальних закономірностей розвитку міжнародної економіки та вивченні особливостей основних форм міжнародних економічних відносин.

Вивчення дисципліни «Міжнародні економічні відносини» забезпечує засвоєння матеріалу таких дисциплін професійної підготовки: «Спеціалізований туризм», «Страховання у сфері туризму».

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	Обов'язкова професійна
Рік підготовки	3 курс
Семестр	6
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	4,5
- кількість модулів	2
- загальна кількість годин	135
Розподіл часу за навчальним планом:	
- лекції (годин)	10
- практичні заняття (годин)	2
- семінарські заняття (годин)	-
- лабораторні заняття (годин)	-
- курсова робота (годин)	-
- інші види занять (годин)	-
- самостійна робота (годин)	123
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	-
- підсумковий контроль	екзамен

Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення дисципліни «Міжнародні економічні відносини» ґрунтується на

знаннях, набутих здобувачами в результаті вивчення дисциплін загальної та професійної підготовки на попередніх етапах навчання, таких як: «Історія економічної думки», «Економічна теорія», «Економіка підприємства», «Іноземна мова», «Краєзнавство, країнознавство та географія туризму».

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Туризм», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

— досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПРН
Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів	ПР 01
Дисциплінарні результати навчання	ДРН
Здатність застосовувати і інтегрувати знання і розуміння понятійно-категоріального апарату дисципліни	ДР 1
Здатність розуміти і пояснювати необхідність гармонізації наявного національного законодавства з міжнародними та європейськими стандартами	ДР2
Здатність продемонструвати розуміння дотримання професійних і етичних стандартів високого рівня у різних формах міжнародних економічних відносин	ДР5

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного мислення та несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці	К 28
Очікувані компетентності з дисципліни	
Здатність аналізувати принципи формування міжнародних економічних відносин	
Здатність аналізувати принципи формування та функціонування основних	

<p>форм міжнародних економічних відносин та їхній вплив на економіку України</p>	
<p>Здатність розуміння ролі і значення сучасних інтеграційних та глобалізаційних процесів у світі</p>	

Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ФОРМИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Змістовий модуль 1.

Тема 1.1. СУТНІСТЬ ТА ФОРМИ ПРОЯВУ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН (МЕВ).

Сутність, рівні та ознаки МЕВ. Об'єкти і суб'єкти МЕВ. Класифікація суб'єктів МЕВ за критерієм рівня господарювання, за критеріями способів привласнення й відповідальності. Принципи МЕВ. Принципи МЕВ за уніфікацією ООН. Етапи розвитку МЕВ. Форми прояву МЕВ: міжнародна торгівля, міжнародний рух капіталу, міжнародна міграція робочої сили, міжнародний обмін технологіями, міжнародні валютно-фінансові відносини, міжнародна економічна інтеграція. Особливості розвитку форм прояву МЕВ на сучасному етапі. Суть і структура середовища МЕВ: внутрішнє та зовнішнє середовище.

Тема 1.2. МІЖНАРОДНИЙ ПОДІЛ ПРАЦІ (МПП) І КООПЕРАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА.

Суть, напрями та фактори розвитку МПП. Організаційні форми МПП та передумови його формування. Взаємозв'язок міжнародного поділу праці, міжнародної спеціалізації та кооперації. Економічна сутність МПП. Фактори розвитку МПП. Фактори впливу на МПП: природно-географічні, соціально-економічні та фактори НТП. Міжнародна спеціалізація як один із напрямів (МПП). Міжгалузева спеціалізація виробництва. Внутрішньогалузева спеціалізація виробництва. Міжнародна кооперація як один із напрямів міжнародного поділу праці. Сучасні тенденції у міжнародному поділі праці. Концепція нового міжнародного економічного порядку.

Тема 1.3. МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ ЯК ПРОВІДНА ФОРМА МЕВ

Ключові характеристики основних теорій міжнародної торгівлі. Меркантилістська теорія: ранній меркантилізм, пізній меркантилізм. Класична теорія міжнародної торгівлі: «лессе-фер», теорія та модель абсолютних переваг А. Сміта, теорія порівняльної переваги Д. Рікардо. Неокласичні теорії міжнародної торгівлі. Теорія Хекшера–Оліна–Самуельсона. Теорема Рибчинського. Парадокс Леонт'єва. Альтернативні теорії міжнародної торгівлі. Теорія конкурентних переваг М. Портера. Сутність та форми міжнародної торгівлі. Система показників розвитку міжнародної торгівлі. Регулювання міжнародної торгівлі. Політика вільної торгівлі. Політика протекціонізму.

Змістовий модуль 2

Тема 1.4. СВІТОВИЙ РИНОК ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ

Сутність та структура світового ринку товарів і послуг. Механізм формування світового ринку товарів і послуг. Модель механізму формування світового ринку. Стандартизація товарів на світовому ринку. Міжнародні товарні номенклатури. Сучасні тенденції розвитку світового ринку товарів та послуг. Особливості конкурентної боротьби на світовому ринку. Монополізація світового ринку товарів та послуг. Види конкуренції та їх використання у світовій практиці. Сутність та основні види світових цін. Форми та методи міжнародної торгівлі на сучасному світовому ринку. Форми міжнародної торгівлі за специфікою взаємодії суб'єктів. Міжнародні економічні відносини у сфері послуг. Специфічні риси міжнародної торгівлі послугами. Класифікація послуг. Міжнародні поїздки як форма міжнародної торгівлі послугами. Міжнародна торгівля інжиніринговими послугами. Міжнародний лізинг та його види.

Тема 1.5. МІЖНАРОДНА ВИРОБНИЧА ІНФРАСТРУКТУРА

Поняття і класифікація міжнародної інфраструктури. Види інфраструктури: виробнича, соціальна, ринкова, екологічна, науково-технічна інфраструктура, військова, інфраструктура туризму й спорту та ін. Міжнародна виробнича інфраструктура: поняття, сутність, складові. Характеристика основних підсистем міжнародної виробничої інфраструктури. Тенденції у світовій транспортній системі. Повітряний транспорт. Автомобільний транспорт. Залізничний транспорт. Трубопровідний транспорт. Морський транспорт. Міжнародний зв'язок та види зв'язків: міжнародна пошта (звичайна, електронна); електрозв'язок (провідна, радіозв'язок, оптична), фельд'єгерський зв'язок.

Тема 1.6. МІЖНАРОДНА МІГРАЦІЯ РОБОЧОЇ СИЛИ

Основні характеристики та особливості ринку праці. Розміщаюча, селективна, інтегруюча, соціальна, економічна, ціноутворююча, інформаційна,

стимулююча функції світового ринку праці. Сегменти світового ринку праці. Сутність міжнародної міграції робочої сили. Реєміграція. Репатріація. Причини міжнародної міграції робочої сили. Міжнародна міграція робочої сили залежно від форми міграції, тривалості, форми організації міграції, професійного та якісного складу. Інтелектуальна міграція й проблема «відпливу умів». Сучасні центри тяжіння та основні наслідки міграції робочої сили. Напрямки міжнародної трудової міграції. Соціально-економічні наслідки міграції робочої сили. Регулювання міжнародної міграції робочої сили. Рівні регулювання міжнародної міграції робочої сили. Міграційна політика та її напрями. Еміграційна політика. Форми та методи регулювання міжнародної міграції.

МОДУЛЬ 2. ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВІ ТА ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ МЕН В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Змістовий модуль 3

Тема 2.1. МІЖНАРОДНІ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВІ ВІДНОСИНИ

Сутність валютно-фінансових відносин і механізм міжнародних розрахунків. Національна і світова валютні системи та їх елементи. Класифікація валют. Міжнародна ліквідність та засоби міжнародних розрахунків. Види валютних ринків і валютні операції. Валютні обмеження. Валютний курс та режими його регулювання. Фіксований та плаваючий валютний курс. Номінальний та реальний валютний курс. Валютна політика. Валютний ризик та методи управління ним. Еволюція світової валютної системи. Золотий стандарт. Бреттон-Вудська валютна система. Ямайська валютна система. Європейська валютна система. Платіжний баланс країни: функції, структура, рівновага. Чинники, що впливають на стан платіжного балансу та його регулювання.

Тема 2.2. МІЖНАРОДНІ КРЕДИТНІ ВІДНОСИНИ І РУХ МІЖНАРОДНОГО КАПІТАЛУ

Міжнародний кредит, його принципи та функції. Інституціональна структура світового ринку позичкових капіталів. Форми та види міжнародного кредиту. Єврокредити. Валютно-фінансові умови операції міжнародного кредиту. Договірні і приховані елементи вартості кредиту. Види міжнародних банків. Особливості сучасного етапу розвитку міжнародного банківського кредитування. Проблема зовнішньої заборгованості та її чинники. Методи реструктуризації зовнішнього боргу.

Тема 2.3. МІЖНАРОДНА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Поняття та економічна сутність інвестицій. Основні ознаки інвестицій. Функціонально-елементний склад інвестицій. Міжнародні інвестиції, їх систематизація та особливості. Види, форми і мотивація руху капіталу. Сутність та складові міжнародного інвестиційного ринку. Суб'єкти та об'єкти інвестиційної діяльності. Кон'юнктура інвестиційного ринку та інвестиційний ризик. Ліквідність інвестицій. Міжнародна підприємницька інвестиційна діяльність. Форми та мотивація міжнародної підприємницької інвестиційної діяльності. Стримуючі фактори розвитку іноземної підприємницької діяльності. Систематизація інвестиційних цінних паперів. Портфельне інвестування в цінні папери. Цілі, принципи, форми державного регулювання інвестиційної діяльності. Спеціальні економічні зони та індустріальні парки як механізми залучення інвестицій.

Змістовий модуль 4

Тема 2.4. МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ОБМІН

Поняття міжнародного науково-технологічного обміну (МНТО). Особливості сучасного МНТО: розвиток ринку наукомістких технологій, монополія найбільших фірм на ринках технологій, технологічна політика ТНК. Шляхи передачі технологій на міжнародному ринку технологій. Передумови участі в МНТО на макро- та макрорівнях. Економічна доцільність експорту та імпорту технології. Форми міжнародної передачі технології: ринок патентів та ліцензій; ринок наукоємної (технологічно-місткої) продукції; ринок високотехнологічного капіталу; ринок науково-технічних спеціалістів. Типові угоди передачі технологій. Моделі технологічного маркетингу: модель «агресивного» досягнення ринкових цілей, гнучка адаптація до особливостей попиту. Типи економічного механізму передачі технологій. Методи цінових розрахунків при реалізації науково-технічної продукції.

Тема 2.5. ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СИСТЕМУ МЕН

Сутність, головні передумови й цілі інтеграційних процесів. Основні ознаки інтеграції. Етапи інтеграційного процесу. Основні форми інтеграції: зона вільної торгівлі, митний союз, загальний ринок, економічний союз, повна інтеграція. Рівні взаємодії економічних систем у процесі економічної інтеграції. Ефекти інтеграційних процесів. Переваги та основні проблеми регіональної інтеграції. Класифікація основних характеристик інтеграційних процесів. Характеристика основних інтеграційних угруповань: Європейський союз, Північноамериканська зона вільної торгівлі, МЕРКОСУР, організації Азійсько-Тихоокеанського економічного співробітництва, Асоціація держав Південно-Східної Азії, співдружність незалежних держав, інтеграційні об'єднання Латинської Америки, інтеграційні об'єднання Африки.

Тема 2.6. НАЦІОНАЛЬНА ТА МІЖНАРОДНА СИСТЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ МЕВ

Система регулювання міжнародних економічних відносин: сутність та рівні. Міжнародні організації з регулювання міжнародної торгівлі: регіональні, глобальні, галузеві. Міжурядові та неурядові міжнародні організації з регулювання міжнародної торгівлі. Організації з регулювання міжнародного інвестування. Організації з регулювання міжнародного технологічного обміну. Організації з регулювання міжнародної міграції робочої сили. Організації з регулювання валютно-кредитної політики країн. «Велика вісімка» та «Велика двадцятка». Регіональні валютно-фінансові організації. Організації з регулювання зовнішньої заборгованості країн.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Заочна (дистанційна) форма					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	модульна контрольна робота (МКР)	
6- й семестр						
Модуль 1. Теоретичні основи та форми розвитку міжнародних економічних відносин						
Тема 1.1. Сутність та форми прояву міжнародних економічних відносин (МЕВ)	12	2	-		10	
Тема 1.2. Міжнародний поділ праці (МПП) і кооперація виробництва	10	-	-		10	
Тема 1.3. Міжнародна торгівля як провідна форма МЕВ	12	2	-		10	
Тема 1.4. Світовий ринок товарів та послуг	10	-	-		10	

Тема 1.5. Міжнародна виробнича інфраструктура	10	-	-		10	
Тема 1.6. Міжнародна міграція робочої сили	12	2	-		10	
Разом за модулем 1	66	6	-		60	
Модуль 2. Валютно-фінансові та інституціональні засади розвитку МЕВ в умовах глобалізації та міжнародної економічної інтеграції						
Тема 2.1. Міжнародні валютно-фінансові відносини	13	2	-		11	
Тема 2.2. Міжнародні кредитні відносини і рух міжнародного капіталу	10	-	-		10	
Тема 2.3. Міжнародна інвестиційна діяльність	10	-	-		10	
Тема 2.4. Міжнародний науково-технологічний обмін	12	2	-		10	
Тема 2.5. Інтеграційні процеси та їх вплив на систему МЕВ	12	-	-		12	
Тема 2.6. Національна та міжнародна системи регулювання МЕВ	12	-	2		10	
Разом за модулем 2	69	4	2		63	

Теми семінарських занять - не передбачено навчальним планом

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Система регулювання міжнародних економічних відносин: сутність та рівні.	2
	Разом	2

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань – не передбачено навчальним планом

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- екзамен;
- контрольна робота;
- реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- презентації здобувачів та виступи на наукових заходах.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою – ЄКТС та в 4-бальну шкалу.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, практичних ситуацій, контрольної роботи тощо. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Вид навчальної роботи		Кількість	Максимальний бал за вид навчальної роботи	Загальна максимальна сума балів
I. Поточний контроль				
Модуль 1	Лекції	3	5	15
Разом за модуль 1				15
Модуль 2	Лекції	3	5	15
	Практичні заняття*	1	15	15
Разом за модуль 2				30
Разом за поточний контроль				45
Контрольна робота*				25
II. Індивідуальна самостійна робота				-
III. Підсумковий екзамен*				30
Разом за всі види навчальної роботи				100

*– види навчальних занять та контрольні заходи для обов'язкового виконання.

Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів:

- поточного контролю роботи здобувача впродовж семестру;
- за виконання контрольної роботи;
- підсумкового контролю успішності (екзамен).

Поточний контроль

Поточний контроль проводиться на лекційному та практичному заняттях за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях та набутих практичних навичок під час виконання практичних робіт.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів *на лекційному занятті* (оцінюється в діапазоні від 1 до 5 балів):

5 балів – здобувач приймає активну участь в обговоренні теоретичних та практичних питань, в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів, демонструє

здатність самостійного пошуку відповідей, здійснення аналізу наданого матеріалу, надає правильні відповіді на питання викладача;

4 бали – здобувач приймає участь в обговоренні теоретичних та практичних питань, обґрунтовано його викладає під час усних відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань, демонструє здатність самостійного пошуку відповідей, здійснення аналізу наданого матеріалу, надає правильні відповіді на питання викладача;

3 бали – здобувач приймає участь в обговоренні теоретичних та практичних питань, в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних відповідей, але без глибокого аналізу, обґрунтування та аргументацій, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

2 бали – здобувач не приймає участь в обговоренні питань, частково володіє навчальним матеріалом, але в змозі викласти зміст питань теми під час усних виступів, допускаючи при цьому суттєві неточності;

1 бал – здобувач не приймає участь в обговоренні питань, не володіє навчальним матеріалом, поверхово надає відповіді на поставлені питання або побіжно розкриває лише окремі положення.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 15 балів):

13-15 бали – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Розвиває власну думку, самостійно добирає приклади;

10-12 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності;

7-9 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності та помилки;

4-6 бал – частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки;

0-3 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє зміст теоретичних питань та практичних завдань, не знає відповіді на поставлені питання або побіжно розкрив лише окремі положення.

Викладачем оцінюється самостійність думок, логіка викладу та якість аргументації, повнота розкриття навчальних питань, культура мовлення і діалогу, використання навчальної, наукової та спеціальної літератури, вміння виділяти головне, узагальнювати, робити висновки.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться в усній формі – екзамену. До екзамену допускаються ті здобувачі, які вчасно виконали контрольну роботу за темою навчальної дисципліни.

Вимоги до виконання контрольної роботи здобувачами

Контрольна робота – вид обов'язкових навчальних робіт, за результатами виконання яких здобувач отримує допуск до підсумкового контролю; письмова робота, виконана здобувачем за відповідною темою. Написання контрольної роботи має на меті – заохочувати здобувачів до наукової роботи, прищеплюючи їм навички самостійної підготовки доповідей, повідомлень, роботи з першоджерелами, монографічною літературою та періодичними виданнями. Контрольні роботи перевіряються викладачем перед початком навчальної сесії.

Обсяг контрольної роботи має бути 18 (20) сторінок друкованого (рукописного) тексту. У той же час вона може бути більшою за обсягом, але головне – щоби була розкрита в повному обсязі поставлена проблема дослідження. Тема контрольної роботи повинна відповідати тематиці курсу і має бути узгодженою з викладачем. До теми контрольної роботи складається план (не більше 3-4 пунктів), питання якого відбивають проблематику теми. Після кожного питання плану та наприкінці контрольної роботи надаються узагальнення та висновки. Наприкінці контрольної роботи надається список використаної літератури (не менше 4-5 найменувань навчальних та спеціальних видань). При бажанні контрольну роботу можна доповнити ілюстративним матеріалом, який вміщується в кінці роботи.

Контрольна робота повинна мати таку структуру:

- титульний аркуш (1 стор.);
- зміст (1 стор.);
- вступ (1-2 стор.);
- основна частина (10-12 стор.);
- висновки (1-2 стор.);
- список використаних джерел і літератури (1 стор.);
- додатки (за бажанням).

Вимоги до оформлення контрольної роботи.

1. Контрольна робота, виконана за допомогою технічних засобів:

- повинна мати текст комп'ютерного набору формату А-4, включаючи рисунки, таблиці та графіки;
- текст оформлюється в редакторі Microsoft Word;
- шрифт Times New Roman, кегль 14, 1,5 інтервал;
- поля зліва 3,0 см., праворуч 1,5 см., зверху і знизу – 2,0 см.;
- текст вирівнюється по ширині;
- контрольна робота нумерується з першого листа, але на титульному аркуші номер не ставлять;

- номер сторінки в роботі завжди виставляється в верхньому правому куті;
- питання роботи оформляються прописними буквами жирним шрифтом, в кінці крапка не передбачена;
- робота роздруковується на принтері на аркушах формату А4;
- текст повинен розташовуватися тільки на одній стороні аркуша;
- в кінці контрольної роботи наводиться список використаної літератури згідно встановлених вимог;
- контрольна робота має бути підписана здобувачем із зазначенням дати її виконання.

2. Контрольна робота, яка пишеться від руки:

- повинна бути охайно оформленою, розбірливо написана без скорочення слів (крім загально відомих скорочень);
- інші вимоги такі ж, як і для

3. Джерела в списку літератури розташовуються одним з двох способів:

- в міру того, як посилання на роботи з'являються в тексті;
- в алфавітному порядку.

Етапи написання контрольної роботи.

Першим етапом написання роботи є складання бібліографії з обраної наукової теми. У роботах подібного рівня не рекомендується обмежуватися лише навчальною літературою (підручниками, посібниками або методичними розробками), а обов'язково слід ознайомитися з кількома спеціальними науковими або науково-популярними дослідженнями, що підвищить якісний рівень роботи, її наукову цінність.

Наступним етапом є глибоке вивчення наукових джерел – знаходження найбільш яскравих документальних підтверджень тим фактам, що викладаються в контрольній роботі, ретельний аналіз та оцінка відповідних документів.

Далі здійснюється систематизація й узагальнення фактичного матеріалу – накопичення необхідного обсягу інформації відповідно до теми і структури роботи, відбір найбільш переконливих і вагомих даних, розташування їх у певній хронологічній і тематичній послідовності.

Вся підготовча робота завершується аргументованим та логічним викладенням особистих думок у письмовій формі. Головною умовою досягнення логічності під час написання контрольної роботи є чітке розуміння здобувачем мети, головних напрямків і кінцевого результату своєї роботи. Питання контрольної роботи повинні бути викладені переконливо, обов'язково потрібно використовувати різноманітні види аргументів та доводів: порівняння, зіставлення, посилання на джерела тощо.

Контрольні роботи повинні надаватися здобувачами для реєстрації на кафедрі та на рецензування викладачу кафедри в установлені графіком навчального процесу строки не менш ніж за 20-25 днів до початку сесії. Як виняток, допускається прийняття до перевірки робіт перед початком сесії за дозволом кафедри з врахуванням поважних причин, підтверджених документально. Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка

викладання, культура мови, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури, аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Роботи, які виконані відповідно до необхідних вимог та захищені здобувачами, оцінюються позитивно як «зараховані», на підставі чого здійснюється допуск до підсумкового контролю.

Критерії оцінювання знань здобувачів за виконання контрольної роботи (оцінюється в діапазоні від 0 до 25 балів):

20-25 балів – в роботі присутні всі структурні елементи, питання розкриті повно і всебічно, виклад матеріалу логічний, висновки аргументовані, використана актуальна література, робота правильно оформлена. При захисті роботи здобувач вільно оперує термінологією, демонструє глибокі знання використаної при підготовці літератури, має власну думку щодо питання і може її довести, логічно та послідовно викладає матеріал і в змозі вільно та професійно вести дискусію;

14-19 бали – за умов, зазначених вище, але мають місце певні недоліки при висвітленні матеріалу: є 2-3 незначні помилки, припускаються неточні твердження, не підкріплені нормативними чи іншими доказами, при цьому матеріал викладено логічно, в списку джерел достатня кількість позицій, немає грубих помилок в оформленні. При захисті роботи здобувач достатньо володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки;

6-13 бали – якщо одне з питань розкрито не повністю, присутні логічні і фактичні помилки, в списку літератури багато застарілих джерел, допущені істотні помилки в оформленні. При захисті роботи погано простежується зв'язок між відповіддю і матеріалом роботи, здобувач висвітлює питання в загальних рисах, розуміє їх суть, намагається зробити висновки, але при цьому допускає грубі помилки, відсутня логіка викладення матеріалу;

0-5 бал – якщо в роботі неправильні, неточні і неконкретні відповіді на поставлені питання, несамостійний характер виконання контрольної роботи, відсутність необхідних пояснень та відповідей, фактичні помилки, допущені при відповіді на питання, не правильне, не дбале оформлення роботи, не вистачає структурних елементів, в списку літератури не достатньо джерел, робота оформлена не по вимогам, наявність значної кількості граматичних помилок. При захисті роботи здобувач не може відповісти на питання або відповідає неправильно, не розуміє його суті, а отже, не може зробити висновки.

Перелік рекомендованих тем для написання контрольної роботи:

1. Особливості розвитку міжнародної економіки в сучасних умовах.
2. Розвиток міжнародної міграції робочої сили в Україні.
3. Передумови розвитку сфери міжнародних послуг в Україні.
4. Участь України в міжнародних торговельних відносинах.

5. Конкурентні переваги України на світовому ринку.
6. Особливості здійснення зовнішньоекономічної діяльності в умовах глобалізації.
7. Формування системи міжнародного фінансового менеджменту.
8. Контрактні і коопераційні угоди у міжнародному бізнесі.
9. Форми і особливості міжнародної інвестиційної діяльності.
10. Управління ризиками при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.
11. Передумови та шляхи інтеграції України у світогосподарську систему.
12. Створення та функціонування міжнародних та регіональних валютно-фінансових інститутів.
13. Особливості розвитку Європейської економічної інтеграції.
14. Особливості розвитку інтеграційних процесів у Північній та Латинській Америці.
15. Відносини України з міжнародними економічними організаціями.
16. Глобальні проблеми міжнародної економіки.
17. Розвиток інтеграційних процесів в Латинській Америці.
18. Розвиток інтеграційних процесів в Африці.
19. Розвиток світового господарства в умовах глобалізації.
20. Основні тенденції сучасного розвитку міжнародного ринку технологій.
21. Особливості сучасних світових фінансових центрів.
22. Міжнародний туризм.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться в письмовій або усній формі (за умови карантинного режиму) – екзамену.

Кожна відповідь на екзамені складається з трьох теоретичних питань. Питання оцінюються за повнотою відповіді.

Критерії оцінювання знань здобувачів на екзамені (оцінюється від 0 до 30 балів):

26–30 балів – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань;

16–25 бали – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкриває зміст теоретичних питань. При викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

11–15 балів – у цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст, але поверхово аналізує матеріал без глибокого всебічного аналізу, без обґрунтування та аргументації, при цьому допускає окремі суттєві неточності та помилки.

6–10 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

1–5 балів – частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості теоретичних питань. Відповіді загальні, при цьому допускаються суттєві помилки.

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань.

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену:

1. Сутність міжнародних економічних відносин.
2. Форми прояву міжнародних економічних відносин.
3. Середовище розвитку міжнародних економічних відносин.
4. Суть, напрями та фактори розвитку міжнародного поділу праці.
5. Міжнародна спеціалізація як один із напрямів міжнародного поділу праці.
6. Міжнародна кооперація як один із напрямів міжнародного поділу праці.
7. Сучасні тенденції у міжнародному поділі праці.
8. Основні теорії міжнародної торгівлі.
9. Міжнародна торгівля: сутність та показники.
10. Регулювання міжнародної торгівлі: види та інструменти.
11. Сутність та структура світового ринку товарів і послуг.
12. Особливості конкурентної боротьби на світовому ринку.
13. Форми та методи міжнародної торгівлі на сучасному світовому ринку.
14. Міжнародні економічні відносини у сфері послуг.
15. Поняття і класифікація міжнародної інфраструктури.
16. Міжнародна виробнича інфраструктура: поняття, сутність, складові.
17. Характеристика основних підсистем міжнародної виробничої інфраструктури.
18. Сутність та етапи розвитку інтернаціоналізації господарського життя.
19. Поглиблення інтернаціоналізації господарського життя в умовах глобальної трансформації.
20. Суперечливість процесу глобалізації та її наслідки.
21. Світовий ринок праці: специфіка, функції, сегментація.
22. Міжнародна міграція робочої сили: сутність, причини та види.
23. Сучасні центри тяжіння та основні наслідки міграції робочої сили.
24. Міграційна політика та її напрями. Еміграційна політика. Форми та методи регулювання міжнародної міграції.
25. Сутність валютно-фінансових відносин і механізм міжнародних розрахунків.
26. Валютний курс та режими його регулювання.
27. Еволюція світової валютної системи.
28. Платіжний баланс країни.
29. Міжнародні кредитні відносини і рух міжнародного капіталу.
30. Форми та інструменти міжнародного кредитування.
31. Проблема зовнішньої заборгованості та шляхи її вирішення.
32. Сутність, мета та функції міжнародних інвестицій.

33. Міжнародний інвестиційний ринок та інвестиційні ресурси.
34. Міжнародна підприємницька інвестиційна діяльність.
35. Політика регулювання і стимулювання інвестицій.
36. Сутність міжнародного науково-технологічного обміну.
37. Доцільність і форми міжнародної передачі технології.
38. Форми міжнародної передачі технології
39. Сутність інтеграційних процесів у світовому господарстві.
40. Вплив інтеграційних процесів на систему міжнародних економічних відносин.
41. Характеристика основних інтеграційних угруповань
42. Система регулювання МЄВ: сутність та рівні.
43. Міжнародні організації з регулювання міжнародної торгівлі.
43. Організації з регулювання міжнародного інвестування.
44. Організації з регулювання міжнародного технологічного обміну.
45. Організації з регулювання міжнародної міграції робочої сили.
47. Організації з регулювання валютно-кредитної політики країн.
48. «Велика вісімка» та «Велика двадцятка».
49. Міжнародні поїздки як форма міжнародної торгівлі послугами.
50. Міжнародний туризм як сучасна форма міжнародних економічних відносин.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Здобувач зобов'язаний наполегливо оволодівати знаннями, на занятті бути уважним, брати активну участь у роботі під час занять, бути попередньо підготовленим до практичних занять за рекомендованою літературою, якісно і своєчасно виконувати всі завдання.

2. Здобувач повинен сумлінно виконувати розклад занять з навчальної дисципліни. Пропуски та запізнення на заняття без поважної причини не допустимі.

3. Здобувач має бути дисциплінованим й організованим, дотримуватись правил суспільного життя.

4. З навчальною метою під час заняття мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.

5. Здобувач повинен виконувати вимоги щодо термінів виконання поставлених завдань, захисту робіт, ліквідації заборгованостей. При виконанні робіт до захисту допускаються ті роботи, у яких дотримується політика академічної доброчесності та які містять не менше 50 % оригінального тексту при перевірці на плагіат. Несвоєчасне виконання поставленого завдання/роботи знижує максимальний бал (оцінку) за завдання на 20 %.

6. Здобувач має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

7. Здобувач має берегти й зміцнювати власність Університету.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова література :

1. Про зовнішньоекономічну діяльність. Закон України. від 16.04.1991 р., № 959-ХІІ. Редакція від 07.02.2019. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.
2. Бестужева С.В. Міжнародні економічні відносини / С.В.Бестужева – Х.: ХНЕУ, 2009 р., – 384 с.
3. Дахно І.І. Світова економіка: Навчальний посібник .-2-е вид., перероб. і доп. – К.: ЦУЛ, 2008 .-280 с.
4. Віднійчук-Вірван Л.А. Міжнародний бізнес. Українська бізнес-енциклопедія / Л.А. Віднійчук-Вірван, Н.В.Вірван – Чернівці: ТОВ «Видавництво «Наші книги». – 2008. – 376 с.
5. Міжнародні економічні відносини: підручник / За редакцією А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 602 с.
6. Глобальна економіка: Підручник під грифом МОН. [Текст] / Д. Антонюк. І. Бабець, А. Мокій, Б. Головаш [та ін.] За загальною редакцією Д. Антонюка. І. Бабець, А. Мокія. – Запоріжжя: ЗІЕІТ – ФОБ Мокшанов В.В. – 2017. – 612 с.
7. Козак Ю.Г. Транснаціональні корпорації. / Козак Ю.Г. Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2011.– 420 с.
8. Міжнародні економічні відносини: підручник / За редакцією А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 602 с.
9. Міжнародний менеджмент інноваційної діяльності. Навчальний посібник під грифом МОН. За загальною редакцією д.ек.н. доктора А.І.Мокія. / Мокій А.І., Головаш Б.Е. та ін.. – Запоріжжя-Львів. ЗІЕІТ-ЛІМ. - 2016. 499 р.
10. Міжнародні економічні відносини: навч. посібник / Ю. Г. Козак, М. А. Заєць, Н. В. Притула та інші. – Одеса: «ТОВ.ПЛУТОН», 2016. – 352 с.
11. Міжнародні економічні відносини : підручник / А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, Л.П. Кудирко та ін. ; за заг. ред. А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник. – Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 612 с.
12. Міжнародні організації: кредитно-модульний курс: навч.-метод. М 58 посібник / Т.В. Андросова [та ін.]. – Харків : ХДУХТ, 2013. – 145 с.
13. Передрій, О.С. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. / О.С. Передрій. – 4-те вид. – К.: Знання, 2008.- 264с.
14. Романчиков В.І., Романенко І.О.. Міжнародні економічні відносини. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 256 с.
15. Світова економіка: підручник / за ред. О.І. Шниркова, В.І. Мазуренка, О.І. Рогача. - К. : ВПЦ "Київський університет", 2018. – 616 с.
16. Школа І. М. Міжнародні економічні відносини : підручник / Школа І. М., Козменко В. М., Бабінська О. В. ; За ред. І. М. Школи. – [2-ге вид., перероб. і доповн.]. – Чернівці, Книги-XXI, 2007. –544 с.

Допоміжна література:

1. Білорус О.Г. та ін. Глобальний конкурентний простір: [монографія] / Кер. авт. колективу і наук. ред. Білорус О.Г. – К.: КНЕУ, 2008. – 680 с.
2. Бугрій М.Г., Ус І.В., Федоренко Т.О., Медведкіна Є.О. Глобальна економіка у посткризовий період: тенденції та перспективи / М.Г. Бугрій, І.В. Ус, Т.О. Федоренко, Є.О. Медведкіна. – К., НІСД, 2012. – 46 с.
3. Лук'яненко Д.Г. Міжнародна економіка: підручник / Д.Г. Лук'яненко, А.М. Поручник, Я.М. Столярчук. – К.: КНЕУ, 2014. – 762 с.
4. Міжнародний трансфер технологій: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / Дідківський М.І. – К., 2011. – 365 с.
5. «Основи зовнішньоекономічної діяльності». Навчальний посібник В.М. Лич, Б.Е. Головаш, та інші. – Видавництво КНУБА. К.: – 2010. – 40 с.
6. Романчиков В.І. Міжнародні економічні відносини: Навчальний посібник / Романчиков В.І., Романенко І.О. – К.: ЦУЛ, 2008. – 256 с.
7. Румянцев А.П. Міжнародна економіка: Практикум. Навчальний посібник / Румянцев А.П., Коваленко Ю.О. – К.: ЦУЛ, 2007. – 296 с.
8. Спільний європейський економічний простір: гармонізація міжрегіональних суперечностей: [монографія] / За заг. редакцією Д.Г. Лук'яненка, В.І. Чужикова. – К.: КНЕУ, 2007. – 544 с.
9. Філіпенко А.С. Світова економіка: Підручник / А.С. Філіпенко, О.І. Рогач, О.І. Шнирков. – 2-ге вид. Стереотип. – К.: Либідь, 2008. – 582 с.
10. Філіпенко А.С. Теорія міжнародної економічної політики: навч. посіб. / А.С. Філіпенко. – К.: АКАДЕМВИДАВ, 2013. – 216 с.

Інформаційні ресурси:

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Офіційна Інтернет-сторінка Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.portal.rada.gov.ua>
3. Офіційна Інтернет-сторінка Кабінету міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>
4. Офіційна Інтернет-сторінка Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>
5. Офіційна Інтернет-сторінка Міністерства закордонних справ України – <http://www.mfa.gov.ua>
6. Офіційна Інтернет-сторінка Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
7. Офіційна Інтернет-сторінка Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
8. Офіційна Інтернет-сторінка Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
9. Офіційна Інтернет-сторінка Програми розвитку ООН [Електронний

ресурс]. – Режим доступу: <http://www.undp.org>

10. Офіційна Інтернет-сторінка Міжнародного валютного фонду [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org>

11. Офіційна Інтернет-сторінка Світової організації торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wto.org>.

12. Наукові публікації, інформаційна база [Електронний ресурс] // Національний інститут стратегічних досліджень при Президенті України. – Режим доступу: www.niss.gov.ua.

13. Аналітичні матеріали, публікації [Електронний ресурс] // Український центр економічних і політичних досліджень ім. А.В. Разумкова. – Режим доступу: www.ucers.com.ua.

14. Підручники, посібники, статті [Електронний ресурс] // Економіко-правова бібліотека. – Режим доступу: www.vuzlib.net.

15. Організація Об'єднаних Націй – <http://www.un.org/>

16. ЮНЕСКО – <http://www.unesco.org/general/rus/>

17. Рада Європи – <http://www.coe.int/DefaultEN.asp>

18. Європейський Союз – <http://www.europa.eu.int/>

19. Організація з безпеки і співробітництва у Європі – <http://www.osce.org/>

20. Центральноевропейська ініціатива – <http://ci.uz.gov.ua/org/cei/>

21. НАТО – <http://www.nato.int/>

22. Європейські інформаційно-аналітичні центри – <http://www.aries.eu.int/>

23. Міжнародна кризисна група – [www.internationalcrisisgroup](http://www.internationalcrisisgroup.org)

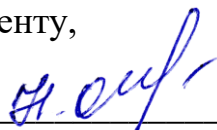
24. Сайт Центру аналізу подій в Центральній Азії та Закавказзі Університету імені Джона Хопкінса – www.casianalyst.org

25. Сайт Центру політичних та соціальних студій Центральної Азії та Закавказзя – www.ca-c.org

Розробник:

завідувачка кафедри менеджменту,

д.держ.упр., доцент

(підпис)

Неллі Леоненко

(прізвище та ініціали)